

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
De heer drs. P.E. Heerma
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Kazernestraat 52
2514 CV Den Haag
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070 312 92 00

e-mail postbus@eerstekamer.nl

datum 29 april 2026

betreft *Nahang besluit Financiële verhoudingen 2001 in verband met wijzigingen van de maatstaven van de algemene uitkering van het gemeentefonds; Integraal overzicht gemeenten en provincies en preventief toezicht gemeenten 2026*

ons kenmerk 180777

Geachte heer Heerma,

De leden van de vaste commissie van Binnenlandse Zaken hebben met belangstelling kennisgenomen van uw brieven van 24 maart 2026 en 26 maart 2026 over het nagehangen Besluit financiële verhouding 2001 in verband met wijzigingen van de maatstaven van de algemene uitkering van het gemeentefonds en het integraal overzicht financiën gemeenten en provincies en het overzicht van gemeenten onder preventief toezicht 2026.¹ Naar aanleiding van deze brieven hebben de leden van de fracties van de **BBB** en **PVV** nog enkele nadere vragen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de BBB

Uit de tabellen in de bijlagen blijkt dat vrijwel iedere gemeente meer geld ontvangt voor migratie en taalachterstand.² Het totaalbedrag van alle gemeenten samen staat niet in de tabel in Bijlage 1, maar om een redelijke indruk te geven: in 2027 zullen Amersfoort €17 miljoen, Amstelveen €17 miljoen, Amsterdam €206 miljoen, Apeldoorn €11 miljoen, Arnhem €24 miljoen en Assen €4 miljoen krijgen. Kunt u alsnog per jaar de totaalbedragen van alle gemeenten samen sturen?

U geeft aan dat over dit budget door de gemeenten geen verantwoording afgelegd hoeft te worden. Hoe gaat u aan de belastingbetaler verantwoorden dat dit aanzienlijke bedrag daadwerkelijk is besteed aan zichtbare uitvoering op straat en in de klas en het geld niet blijft hangen in stuur- en overleggroepen? Zijn er bijvoorbeeld resultaatverplichtingen afgesproken met gemeenten? Deze leden lezen hier graag een toelichting op.

---

¹ Kamerstukken I 2025/26, 36800 B, D; Kamerstukken I 2025/26, 36800 B, 36600, B, 36800 C, C.

² Bijlage bij Kamerstukken I 2025/26, 36800 B, D

datum 29 april 2026

ons kenmerk 180777

blad 2

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PVV

1. De leden van de fractie van de PVV hebben u gevraagd in hoeverre er rekening wordt gehouden met de voor gemeenten financieel perverse prikkel om inkomsten via het gemeentefonds middels de maatstaf 'migratieachtergrond' op te schroeven.³ U laat weten dat een groter aantal migranten op landelijk niveau niet per definitie leidt tot een hogere uitkering uit het gemeentefonds. Uw bespiegeling is in theorie correct, maar gaat voorbij aan de centrale vraag in hoeverre u rekening houdt met het feit dat het verdeelmodel financieel perverse prikkels bevat ten aanzien van de opvang van allerlei migrantengroepen. Kunt u aangeven waarom u het wenselijk acht dat het verdeelmodel deze perverse financiële prikkels bevat?

U antwoordt op de vraag in hoeverre er getoetst wordt of uitkeringen via het gemeentefonds daadwerkelijk effect hebben op de aanpak van onderwijsachterstanden dat hiervan geen sprake is in verband met de beleids- en bestedingsvrijheid van middelen in het gemeentefonds.

2. Klopt het dat middelen voor onderwijsachterstanden bijvoorbeeld via de specifieke uitkering (SPUK) voor voor- en voorschoolse educatie (VVE) beschikbaar worden gesteld in het gemeentefonds? Zo nee, hoe dan wel?
3. Klopt het dat de gemeenten resultaatplichtig zijn, bijvoorbeeld ten aanzien van overleggen met organisaties over de onderwijsachterstanden?
4. Klopt het dat de Onderwijsinspectie onderzoek doet naar (resultaten van) het onderwijsachterstandenbeleid van de gemeenten?
5. Kunt u uitleggen waarom er dan geen toetsing zou kunnen plaatsvinden of de specifieke uitkeringen die bedoeld zijn voor het tegengaan van onderwijsachterstanden ook daadwerkelijk tot beoogde effecten en resultaten leiden?
6. Deze leden stelden u daarnaast de vraag in hoeverre u het doorlenen van middelen tussen overheden wenselijk acht, mede gelet op de bestaande afspraken over verplicht schatkistbankieren.⁴ In de beantwoording heeft u niet op deze vraag gereflecteerd. Kunt u deze vraag alsnog beantwoorden?

In uw reactie op deze vraag stelt u: "Over het algemeen geldt dat gemeenten en provincies hun belangrijkste risico's opnemen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicomangement van hun begroting en deze risico's afzetten tegen de aanwezige buffer (weerstandscapaciteit). De provinciale financiële toezichthouders toetsen dit bij gemeenten en BZK bij provincies."⁵

7. Kunt u duiden wat u bedoelt met 'over het algemeen'? Zijn bij u gevallen bekend van gemeenten en/of provincies die de risico's niet in beeld hebben gebracht? Zo ja, welke?
8. Welke actie is ondernomen als gemeenten en/of provincies niet aan deze verplichting hebben voldaan?
9. Wat bedoelt u concreet met 'belangrijkste risico's' die moeten worden opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen? In hoeverre is dit te rijmen met artikel 11 lid 2 van het

---

³ Kamerstukken I 2025/26, 36800 B, D.

⁴ Kamerstukken I 2025/26, 36800 B, 36600, B, 36800 C, C.

⁵ Kamerstukken I 2025/26, 36800 B, 36600, B, 36800 C, C, p. 14.

datum 29 april 2026

ons kenmerk 180777

blad 3

Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) "De paragraaf betreffende het weerstandsvermogen en risicobeheersing bevat ten minste: [...] b. een inventarisatie van de risico's; [...]"?

10. Kunt u uiteenzetten wat de bevindingen ten aanzien van de uitgevoerde toetsen bij gemeenten en provincies waren in de afgelopen 3 jaren?

Deze leden vroegen u in hoeverre privaatrechtelijke organisaties, zoals het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), een daadwerkelijk democratisch mandaat hebben om het overleg te voeren met het Rijk namens de provincies en gemeenten. U geeft aan dat het overleg met de koepels al heel lang plaatsvindt en dat de overlegverplichting is opgenomen in de wet.⁶

11. U heeft geen reflectie gegeven op de gestelde vraag in hoeverre de betreffende privaatrechtelijke organisaties een democratisch mandaat hebben om dit overleg te kunnen voeren. Kunt u deze vraag beantwoorden?
12. De overlegverplichting waar u aan refereert schrijft niet voor dat het overleg gevoerd wordt met de koepels, maar met de colleges of een instantie die voor deze representatief kan worden geacht. Vanuit welke rechtsgrond kunnen de privaatrechtelijke organisaties IPO en VNG representatief worden geacht ten behoeve van deelname aan de publiekrechtelijke overlegvorm?
13. Op welke wijze is deze representatie door een privaatrechtelijke organisatie te verenigen met het publiek belang?
14. Op welke wijze is deze representatie te verenigen met de openbaarheid van bestuur, als de koepels niet Woo-plichtig zijn, waardoor volksvertegenwoordigers hun controlerende taken niet kunnen vervullen?
15. Kunt u de genoemde afsprakenlijsten van de reeds gevoerde Overhedenoverleggen aan de Kamer sturen?⁷

Deze leden vroegen of u herkent dat gemeenten en provincies steeds méér beleid maken. U meldt hierover: "In algemene zin is het takenpakket van vooral gemeenten de laatste jaren gegroeid."⁸

16. Het feit dat het takenpakket van vooral gemeenten is toegenomen is onvoldoende verklaring voor het feit dat gemeenten en provincies steeds meer beleid maken. Het is bijvoorbeeld onduidelijk of en in hoeverre de toegenomen beleidsdrukte bij decentrale overheden toe te schrijven is aan een toename of complexiteitsgroei van wettelijke taken en medebewindtaken, of juist aan meer autonoom beleid. De rapporten van de Raad voor het Openbaar Bestuur over medebewind en disbalans spreken wat dat betreft boekdelen.⁹ Kunt u een bespiegeling geven op de onderscheidelijke groei in wettelijk, medebewind en autonoom beleid bij gemeenten en provincies?

---

⁶ Kamerstukken I 2025/26, 36800 B, 36600 B, 36800 C, C.

⁷ Kamerstukken I 2025/26, 36800 B, 36600 B, 36800 C, C.

⁸ Kamerstukken I 2025/26, 36800 B, 36600 B, 36800 C, C, p. 15.

⁹ ROB, *Afrekenen met disbalans: advies over medebewindtaken*, 2025; ROB, *Meters maken met medebewind. Over het parlementair budgetrecht en de gemeentefinanciën*, 2025.

datum 29 april 2026

ons kenmerk 180777

blad 4

17. Kunt u aangeven of u van mening bent dat een groei in beleidsdrukte en gelijktijdige krapte op de arbeidsmarkt aanleiding zou moeten zijn voor een gedegen taken- en doelmatigheidsanalyse?
18. De cijfers over begrote en gerealiseerde kosten voor externe inhuur bij gemeenten en provincies zijn schokkend te noemen.¹⁰ Kunt u deze afzetten tegen de begrote en gerealiseerde programmalasten van gemeenten en provincies?
19. U verwijst naar rekenkamers van decentrale overheden ten behoeve van het maken van een doelmatigheidsanalyse.¹¹ Kunt u aangeven of u bereid bent om een doelmatigheidsanalyse uit te voeren op de samenhang tussen beleidsambities, met onderscheid in wettelijke, medebewind en autonome taken, en uitvoeringskracht, waarbij met name ook de verhouding tussen de programmalasten en de benodigde personele lasten en lasten van externe inhuur onderwerp van onderzoek zijn? Deze leden vragen u dit met het oog op uw toezichthoudende rol en gelet op de budgetrol van de Kamer ten aanzien van het gemeente- en provinciefonds.

De commissie voor Binnenlandse Zaken ziet met belangstelling uit naar uw reactie en ontvangt deze graag binnen vier weken na dagtekening van deze brief.

Hoogachtend,

I.M. Lagas MDR

Voorzitter van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken

---

¹⁰ Kamerstukken I 2025/26, 36800 B, 36600 B, 36800 C, C, p. 16.

¹¹ Kamerstukken I 2025/26, 36800 B, 36600 B, 36800 C, C.